МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Факультет/інститут економічний

Кафедра обліку і оподаткування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК6 Правове забезпечення господарської діяльності

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Економіка\Економічна кібернетика

Спеціальність 051 Економіка

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри обліку і оподаткування,
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	**Правове забезпечення господарської діяльності**
Викладач (-і)	Лещук Г.В., д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування
Контактний телефон викладача	+38(067)2559984
E-mail викладача	halyna.leshchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний та заочний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/6570
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій

2. Анотація до курсу

В сучасних умовах економічного розвитку держави існує широке коло відносин, які виникають внаслідок безпосереднього здійснення господарської діяльності або управління такою діяльністю за участю учасників господарських відносин. Існує гостра необхідність належного правового забезпечення ефективного розвитку підприємництва та непідприємницької діяльності з метою підвищення ефективності суспільного виробництва, зростання господарського порядку в економічній системі України та захисту учасників господарських відносин. Опанування здобувачами правових основ регулювання різних сфер господарської діяльності є необхідною умовою становлення кваліфікованих спеціалістів в сфері економіки.

Мета та цілі навчальної дисципліни «Правове забезпечення господарської діяльності» полягають у засвоєнні здобувачами системи знань про природу господарської діяльності, особливості її становлення та сучасні тенденції подальшого розвитку правового регулювання господарської діяльності; галузі та види господарської діяльності; усвідомленні зростаючої ролі господарського права в умовах формування ринкової економіки у різних галузях господарювання; ознайомлення з особливостями правового регулювання в окремих галузях господарювання; підготовці спеціалістів високого рівня для професійного обслуговування суб`єктів господарської діяльності різних галузей економіки.

Основними джерелами правового забезпечення господарської діяльності виступають Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», «Про акціонерні товариства», «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», «Про кооперацію», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про банки і банківську діяльність», «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», «Про інноваційну діяльність», «Про інвестиційну діяльність», «Про зовнішньоекономічну діяльність» та ряд інших законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів.

Застосування господарського законодавства в умовах економічної кризи, нестабільності розвитку ринкової економіки, недосконалості правового регулювання окремих відносин та інститутів в сфері господарювання є важливим завданням і одним з основних напрямків роботи державних органів та всіх інституцій громадянського суспільства з метою забезпечення оптимального балансу публічних і приватних інтересів при здійсненні господарської діяльності. Підготовка та ефективна діяльність спеціалістів у сфері економіки має на меті забезпечення нормального господарського правопорядку в державі, що ґрунтується на основі поєднання ринкового саморегулювання економічних відносин та державного регулювання макроекономічних процесів. Важливо, щоб випускники володіли необхідними знаннями щодо регулювання господарсько-правових відносин, вміли поєднувати їх з економічними особливостями розвитку держави в межах конкретного часового періоду задля досягнення мети ефективного управління господарсько-правовою дійсністю.

3. Мета та цілі курсу

Метою вивчення навчальної дисципліни «Правове забезпечення господарської діяльності» є формування у здобувачів цілісної системи знань про загальнотеоретичні засади правового регулювання господарської діяльності, орієнтування їх на дослідження проблематики правового регулювання господарювання з метою вирішення конкретних питань практичної діяльності щодо прав та інтересів учасників господарських правовідносин та забезпечення господарського правопорядку.

Основними цілями вивчення дисципліни «Правове забезпечення господарської діяльності» є набуття здобувачами загальних та спеціальних компетентностей, необхідних для здійснення фахової діяльності економіста за певним рівнем кваліфікації, що передбачає розуміння змісту норм господарського права України, аналіз нормативно-правової бази в сфері регулювання господарсько правових відносин, формування умінь та навичок щодо самостійного розв'язання практичних проблем, що виникають в процесі реалізації господарської правосуб'єктності учасниками господарських правовідносин, правильного застосування норм господарського законодавства.

Внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Правове забезпечення господарської діяльності» відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:

знати: проблемні питання теорії, практики та законотворчості в сфері господарських правовідносин; діюче господарське законодавство; основні положення правового статусу суб'єктів господарювання; загальні засади господарсько-правової відповідальності; особливості правового регулювання окремих видів господарської діяльності; шляхи гармонізації правового регулювання господарської діяльності з міжнародним правом в сфері господарювання, правом Європейського Союзу.

вміти: порівнювати і аналізувати норми законодавства, що регулюють відносини з приводу безпосереднього здійснення чи управління господарською діяльністю; застосовувати знання та навички, набуті при вивченні теоретичного матеріалу з правового забезпечення господарської діяльності до конкретних ситуацій, що складаються в процесі організації та здійснення господарської діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК09. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК02. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

ПР01. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

ПР13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПР18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

5. Організація навчання

Обсяг курсу – *90* год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
практичні	14
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Статус дисципліни
II	051 Економіка	перший	обов'язкова

Тематика навчальної дисципліни			
Тема, план	Кількість годин		
	лекція	практичне заняття	самостійна робота студента
ТЕМА 1. ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА. 1.1. Джерела правового регулювання господарської діяльності. 1.2. Особливості становлення та розвитку правового регулювання господарської діяльності. 1.3. Визначення поняття «господарська діяльність» та її ознаки. 1.4. Зміст господарської діяльності та принципи її здійснення. 1.5. Види господарської діяльності. 1.6. Джерела правового регулювання господарської діяльності (Конституція України, кодекси, закони та підзаконні нормативно-правові акти, локальна нормотворчість, звичаї ділового обороту, судова практика).	2	2	8
ТЕМА 2. ПРАВОВІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІКУ ТА ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ. 2.1. Поняття, значення організаційно-господарських засад у сфері господарювання. 2.2. Державна регуляторна політика у сфері господарювання. 2.3. Рівні та форми регулювання господарської діяльності. 2.4. Економічні теорії регулювання економіки. 2.5. Прямі та непрямі методи державного впливу на господарські відносини. 2.6. Планування та прогнозування господарської діяльності. 2.7. Дозвільна система у сфері господарювання.	2	2	8
ТЕМА 3. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА УЧАСНИКІВ ВІДНОСИН У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ. 3.1. Поняття та система учасників відносин у сфері господарювання. 3.2. Поняття, ознаки, види суб’єктів господарської діяльності. 3.3. Особливості утворення та припинення суб’єктів господарювання. 3.4. Установчі документи суб’єкта господарювання. 3.5. Правовий режим майна суб’єктів господарювання.	2	2	8

ТЕМА 4. УЧАСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ. ДОГОВОРИ В СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ. 4.1. Поняття та підстави виникнення господарських зобов'язань. 4.2. Види зобов'язань в сфері господарювання (майново-господарські, організаційногосподарські, соціально-комунальні, публічні зобов'язання). 4.3. Виконання зобов'язань. 4.4. Засоби забезпечення виконання господарських зобов'язань. 4.5. Припинення зобов'язань суб'єктів господарювання. 4.6. Поняття, ознаки, функції договорів в сфері господарювання. 4.7. Класифікація господарських договорів. Загальний порядок укладення, зміни, припинення та розірвання господарських договорів. 4.8. Особливості укладення господарських договорів у конкурентний спосіб, на підставі державного замовлення. Правова характеристика окремих видів договорів у сфері господарювання.	2	2	8
ТЕМА 5. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ГОСПОДАРСЬКОПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. 5.1. Поняття, ознаки, принципи відповідальності суб'єктів господарювання. 5.2. Функції господарсько-правової відповідальності. 5.3. Підстави та межі відповідальності суб'єктів господарювання. 5.4. Характеристика окремих видів господарсько-правової відповідальності (відшкодування збитків, штрафні санкції, оперативно-господарські санкції, адміністративно-господарські санкції)	2	2	8
ТЕМА 6. ЗАХИСТ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ. 6.1. Поняття та призначення способів захисту прав суб'єктів господарювання. 6.2. Класифікація способів захисту прав суб'єктів господарювання. 6.3. Судові способи захисту прав суб'єктів господарювання. 6.4. Позасудові форми захисту прав суб'єктів господарювання. 6.5. Критерії обрання способів захисту прав суб'єктів господарювання. 6.6. Особливості застосування окремих способів захисту прав суб'єктів господарювання.	2	2	8

ТЕМА 7. ОБМЕЖЕННЯ МОНОПОЛІЗМУ ТА ЗАХИСТ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ВІД НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ. 7.1. Поняття, значення, основні принципи економічної конкуренції в сфері господарювання. 7.2. Нормативно-правова основа економічної конкуренції. Еволюція конкурентного законодавства. 7.3. Антиконкурентна політика у вигляді зловживання монопольним становищем суб'єкта господарювання. Природні та штучні монополії. 7.4. Антиконкурентні узгоджені дії в сфері господарювання як прояв економічної конкуренції. 7.5. Контроль за концентрацією суб'єктів господарювання. 7.6. Поняття та прояви недобросовісної конкуренції. Відповідальність за порушення антимонопольного конкурентного законодавства. 7.7. Система антимонопольних органів щодо регулювання економічної конкуренції та їх компетенція.	2	2	8
ТЕМА 8. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОКРЕМИХ ГАЛУЗЯХ ГОСПОДАРЮВАННЯ. 8.1. Особливості правового регулювання господарсько-торгівельної діяльності. 8.2. Правове регулювання перевезення вантажів. 8.3. Правове регулювання капітального будівництва. Фінансова діяльність в сфері господарювання. 8.4. Аудиторська діяльність в сфері господарювання. Інноваційна та інвестиційна діяльність суб'єктів господарювання. 8.5. Правовий режим іноземних інвестицій. Участь суб'єктів господарювання у зовнішньоекономічній діяльності.	2		4
Разом	16	14	60

6. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	100 бальна – 50 балів впродовж семестру (результати опитування, виконання письмових завдань, тестування, виконання індивідуального завдання) та 50 балів (виконання контрольної роботи, контроль самостійної роботи здобувача освітнього рівня бакалавр). «відмінно» – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв'язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; вільно володіє науковими термінами; «добре» – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв'язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності в розв'язках; «задовільно» – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповідях, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки; «незадовільно» – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.
Вимоги до письмових робіт	Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу. Головна її мета – перевірка рівня засвоєння здобувачами освітнього рівня бакалавр знань, отриманих в процесі навчання, перевірка самостійної роботи студентів, виявлення ступеня засвоєння здобувачами теоретичних положень курсу. При розв'язанні задач студент має детально вказати, яким саме був хід його роздумів
Практичні заняття	Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставлення підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	Максимальну оцінку 50 балів студент може отримати протягом семестру, 50 балів за залік. Мінімальним допуском до заліку є 25 балів.
Самостійна робота	Загальний обсяг годин самостійної роботи студента, що відводиться на вивчення дисципліни «Правове забезпечення господарської діяльності» складає 60 годин. Студентам пропонується виконання протягом семестру завдань, що розміщені у Системі дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника (https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/6570). Згідно графіку навчального процесу в період контролю за самостійною роботою студент проходить тестування на платформі дистанційного навчання.

7. Політика курсу

Письмові роботи: студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання у визначений для контролю самостійної роботи період згідно графіку навчального процесу.

Академічну заборгованість студент здає відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими в університеті правилами.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише для виконання он-лайн тестування. Для обчислень можна використовувати калькулятор.

Вживати їжу та напої під час занять в аудиторії забороняється (крім води або за медичними показаннями).

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному форматі відповідно до встановлених університетом правил.

Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а "нб" округляється.

Індивідуальні завдання виконуються відповідно до затверджених кафедрою вимогах.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (на 20% менше). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря з зазначенням періоду хвороби).

8. Рекомендована література

1. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник / авторський колектив: Л.Ф. Винокурова, О.С. Горяєва, О.В. Клепікова, О.В. Кологойда [та 13 інших] ; за загальною редакцією В.С. Щербини, В.В. Рєзнікової ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Юридичний факультет. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. С. 670.
2. Актуальні проблеми правового забезпечення господарської діяльності в Україні: матеріали круглого столу; м. Харків, 12 березня 2015 р. Харків: ХНУВС. 2015. 224 с.
3. Вінник О.М., Шаповалова О.В. Господарське право в умовах цифровізації економіки: навч.посіб. Київ: НДІ приватного права і підприємництва ім. акад. Ф.Г. Бурчака. 2020. 313 с.
4. Вінник О.М. Господарське право: курс лекцій (загальна частина). Київ: Видавництво Ліра-К. 2017. 240 с.
5. Господарське право (Загальна частина): підручник. За ред. В.С. Щербини, В.В. Рєзнікової. Київ: Видавництво Ліра-К. 2021. 448 с.
6. Господарське право: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання) / Подцерковний О. П., Добровольська В. В., Зятіна Д. В., Будурова Г. М. Одеса, 2021. 166 с.
7. Деревянко Б. В. Господарське право: особлива частина (правове регулювання господарських відносин в окремих галузях економіки) : навчальний посібник / д-р юрид. наук, проф. Б. В. Деревянко; МВС України, Донецький державний університет внутрішніх справ. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 314 с.
8. Жорнокуй Ю.М. «Інноваційна діяльність» та «венчурне підприємництво»: співвідношення понять та їх сутність Реформування правової системи в контесті євроінтеграційних процесів. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 21-22 травня 2020 року). У двох частина. Частина перша. Суми: Сумський державний університет, 2020. С. 233-237.
9. Задихайло Д. В., Швидка Т. І. Правове регулювання господарської діяльності в окремих секторах економіки (у схемах і таблицях): навч. посібн. Х.: Право. 2019. 96 с.
10. Замрига А. Система принципів адміністративно-правового забезпечення господарської діяльності в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 7. С. 79-83. URL:http://pgpjournal.kiev.ua/archive/2019/7/15.pdf
11. Корнєєв Ю. В. Підприємницьке право України: Навч. посіб.К.: Центр учбової літератури, 2019. 120 с. URL: https://cul.com.ua
12. Корпоративне право крізь призму судової практики: монографія. За заг. ред. проф. І. В. СпасибоФатєєвої. Х.: ЕКУС. 2021. 512 с.
13. Любашенко В. І. Міжнародне інвестиційне право: навчально-методичний посібник Одеса: Фенікс. 2018. 125 с.
14. Маматова Л.Ш. Правове забезпечення підприємницької діяльності в Україні. Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки. 2018. Вип. 35. С. 33- 40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2018_35_7
15. Менів Я.О. Особливості правового забезпечення діяльності господарських організацій великого бізнесу в Україні: монографія. Харків: Право, 2021. 200 с.
16. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств: монографія / Р.Ф. Бруханський, М.К. Пархомець, П.Р. Пуцентейло [та ін.]. Тернопіль: Крок. 2015. 300 с.
17. Олійник О.С. Господарське право України: матеріали до хрестоматії з дисципліни. Івано-Франківськ: ПНУ, 2019.
18. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні: монографія. Гетманець О. П., Прокопенко А. О., Чорна А. М. та ін. За заг. ред. О. П. Гетманець. Харків: Константа. 2019. 296 с.
19. Цікало В. І. Засада пропорційності здійснення корпоративних прав: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 588 с.
20. Швидка Т.І. Антимонопольно-конкурентне право України: К.: Право. 2021. 184 с.
21. Господарське право (Загальна частина) : підручник / за ред. В. С. Щербини, В. В. Рєзнікової. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 588 с.
22. Господарське право : навч. посібник / укл. А.А. Бутирський. – Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. – 144 с.
23. Господарське право : навч. практикум / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С. та ін.] – Дніпро: Видавець Біла К. О., 2021. – 507 с.

Викладач _____ _____ Лещук Г.В.